

Nr 442

Av herr Carlsson, Eric, m. fl., angående uttagningen till specialundervisning av elev i grundskolan.

(Lika lydande med motion nr 561 i Andra kammaren)

Möjligheten med hänvisning av elever till specialklasser har i dagens skola blivit allt vanligare. Därmed kan också hänsyn tagas till elevens speciella förutsättningar, vilket måste betraktas som värdefullt. Om detta uttalade ecklesiastikministern i prop. nr 54:1962 att han ville »bestämt understryka specialundervisningens karaktär av en *förmån* liksom att ett överförande av elev till specialklass i princip bör bygga på föräldrarnas frivilliga medverkan. Skulle trots allt hänvisning behöva ske mot föräldrarnas vilja, bör detta och skälen därtill framgå av uttagningshandlingarna.»

Valet av studieväg skall i princip bygga på elevens och föräldrarnas fria val. Detta framgår också av skollagens 25 § där det sägs: »Studieväg för elev i grundskolan väljes av föräldrarna efter samråd med eleven och sedan upplysningar lämnats av skolan. Uttagning till specialundervisning av elev i grundskolan sker genom skolans försorg sedan föräldrarna fått tillfälle att yttra sig.»

Den utformning andra stycket 25 § fått innebär ett väsentligt avsteg från det fria val, som den »normalbegåvade» eleven är garanterad. — — — »hänvisning behöva ske mot föräldrarnas vilja» — uttagning »till specialundervisning av elev i grundskolan sker genom skolans försorg» o. s. v. är nog så allvarliga avsteg från det fria tillval som syftet är med grundskolan.

Exempel finns på att antalet specialklasselever varierar starkt och att en del klasser ständigt har flera specialklasselever än andra. Att bli överflyttad till specialklass innebär ett allvarligt ingrepp i en människas liv — ett ingrepp som kan påverka, som påverkar hennes möjligheter och inställning till samhället för all framtid. Tyvärr finns exempel på att underlaget för den objektiva bedömning till grund för överflyttning, som man måste ha rätt att kräva, ej alltid finns. Man måste ha garantier för att en elevs svårigheter inte bottnar i orsaker som miljöombyte, i ett nytt och främmande beteendemönster hos kamraterna, i kontaktsvårigheter med lärare och kamrater, i medicinska indikationer, som en grundlig läkarundersökning skulle ha kunnat komma till rätta med.

Vid antagandet av skollagen år 1962 framhölls från olika håll den varsamhet som erfordras vid handläggningen av elevs placering i special-

klass. Här måste betonas att ett barn är en människa, som man har att ta all möjlig hänsyn till. Från den utgångspunkten måste skolhälsovården från såväl fysisk som psykisk synpunkt byggas ut för att om möjligt en riktig bedömning av elevernas »hela situation» skall kunna ske. Detta gäller naturligtvis alla skolans elever och framför allt specialklasseleverna.

Specialklasserna får inte vara, får inte bli en plats för de elever som från lärarens synpunkt är obekväma på något sätt. Eleverna och deras föräldrar måste kunna känna förtroende för skolan och veta att varje elevs rätt och möjligheter blir garanterade. Från dessa utgångspunkter ter sig den fullmakt som skolan här har både oroande och skrämmande.

Ett barn som har skolsvårigheter behöver allt stöd som går att få från såväl hem som skola. Där har hemmets positiva inställning till skolan mycket stor betydelse. Skolan har här en stor uppgift i att främja samarbetet mellan hem och skola på likvärdig grund, till gagn för eleven. Detta samarbete blir emellertid ofta svårt att åstadkomma enär föräldrarna i sin omsorg om sitt barn känner sig vara i underläge mot skolan. Vid uppträdande skolsvårigheter äger skolan att avgöra studievägen för elev. Den utformningen lagen har fått underkänner inte bara elevens rätt, även föräldrarnas rätt sätts ur spel. Det torde vara lätt att förstå, att i en sådan situation kan det vara svårt att få ett förtroendefullt samarbete mellan skola och hem till gagn för eleven med skolsvårigheter som behöver allt det stöd som finns att få.

Här måste förutsättningar skapas för en ordning där föräldrar och barn inte skall behöva känna sig vara i underläge, att deras rätt tillvaratages på bästa sätt.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte för sin del besluta om ändring av skolagens 25 § enligt följande.

(Nuvarande lydelse)

Studieväg — — — av skolan.

Uttagning till specialundervisning av elev i grundskolan sker genom skolans försorg sedan föräldrarna fått tillfälle att yttra sig.

(Motionens förslag)

Studieväg — — — av skolan.

Uttagning till specialundervisning av elev i grundskolan sker *på förslag av skolan efter samråd med föräldrarna och deras medgivande.*

Stockholm den 26 januari 1967

Eric Carlsson (cp)

Ivan Svanström (cp)

Elvy Olsson (cp)